

SATUSILTA – STORYBRIDGE – KISSAH WA TAWASUL -HANKE

Esitelmä Psykologien sosiaalinen vastuu -yhdistyksen 20-vuotisjuhlassa 16.03.2002

Monika Riihelä

Syksyllä vuonna 2000 lähti SATUSILTA - STORYBRIDGE - KISSAH WA TAWASUL -hanke liikkeelle. Kotkalaiset kokeneet saduttajat perheneuvolapsykologi Kaija Kemppaisen johdolla lähtivät kehittämään lasten omien satujen kirjeenvaihtokumppanuutta Libanonin palestiinalaispakolaisten perheitä ja lapsia tukevan Beit Atfal al Sumud (BAS) järjestön Family Guidance Centerin (FGC) työntekijöiden kanssa.

Sirkku Kivistö ja Kirsti Palonen esittelivät sadutusmenetelmää (M. Riihelän Storycrafting -video teksteineen) Soha Abdul Rahmanille ja Mona Baballe vieraillessaan joulukuussa 2000 Beirutissa. Sirkulla ja Kirstillä oli tuliaisina mukanaan Kotkassa koottu englanniksi käännettyjen lasten satujen kansio sisältäen myös kuvia lähettäjästä, tietoa Suomesta ja kutsu satukirjeenvaihtoon. Mukaan lähtivät kolme Family Guidance Centerin työntekijää, erityisopettaja Monan ja sosiaalityöntekijä Sohan lisäksi puheterapeutti Wissam.

Kotkalaiset olivat jo sadutuksen konkareita. Kaija Kemppainen kertoi Lapset, nuoret ja trauma seminaarissa 12.3.02: "Meillä Kotkassa on kuuden vuoden aikana ollut sadutuksessa mukana lapsia päivähoidosta, koulusta, nuorisotoimesta, perheneuvolasta, lastenkodeista ja koulun dysfasia luokilta. Satuja on syntynyt, lapset ovat nauttineet kertomisesta, aikuisten ja lasten suhde on parantunut. Satu virkistää ja rauhoittaa lapsia, niin vilkkaita kuin arkojakin. Myös lasten oppimisvalmiudet ovat vahvistuneet. Julkaistiin lasten oma satukirja Hiiripiiri (1998). Sadutus sopii vallan mainiosti myös ns. erityislapsille. Heillä on tarinoita kerrottavana, he nauttivat ja hyötyvät omien tarinoidensa kertomisesta. He voivat rakentaa uusia yhteyksiä toisiin lapsiin ja aikuisiin satujen avulla. Tämä kaikki vahvistaa lapsen itsetuntemusta ja itsetuntoa. Se antaa tilan lapsen mielikuvitukselle ja kielelle tulla näkyviin ja rikastua yhteisen toiminnan myötä, ja näin se ehkäisee lapsia uhkaavaa syrjäytymistä. Lasten oman kulttuurin esiin nostamisesta ja heidän äänensä kuuntelemisesta on vahvana tullut esiin myös sadutusmenetelmän hoidollisia ja

terapeuttisia ominaisuuksia."

Lyhyesti palestiinalaisten pakolaisten tilanteesta Libanonissa

Palestiinalaisilla on Libanonissa yli 50 vuoden pakolaishistoria. Heitä on siellä lähes 400 000 eli 10% Libanonin väestöstä. Köyhyysrajan alapuolella elävät 60% heistä. Pakolaisten tilanne on hyvin vaikea. Heillä ei ole kansalaisoikeuksia, työttömyysaste on korkea ja esim. 70 ammatin harjoittaminen on palestiinalaispakolaisilta kielletty. Näillä toimenpiteillään valtio pyrkii ehkäisemään palestiinalaisten juurtumisen.

Perheillä on taloudellisia ja mielenterveydellisiä ongelmia. Sotien ja terrorin jälkeen orpoutta, invaliditeettia ja terveysongelmia. BAS'in työntekijät näkevät sosiaalisen ja taloudellisen puutteen haitalliset vaikutukset perhesuhteisiin ja lasten kehitykseen, usein emotionaalisen deprivatationa. Olosuhteet leireillä ovat hyvin hankalat ja päiväkodeissa ja kouluissa puutteelliset. Ryhmät ovat suuria ja usein opiskelu tapahtuu vuorolukuna. Opetusvälineitä puuttuu. Rauhattomuus lasten keskuudessa johtaa jyrkkiinkin toimenpiteisiin ja lapsilla esiintyy koulupelkoja, silloin kun opettajat ovat kohdelleet heitä väkivaltaisesti.

Perheiden tilanne vaikuttaa lapseen monin tavoin. BAS'in työntekijät ovat kertoneet, että lasten suurin ongelma on vetäytyvyys, arkuus ja itseluottamuksen puute. Käyttäytymisongelmia ja tasapainottomuutta esiintyy. Lapsilla on usein myös oppimisvaikeuksia, luku- ja kirjoitustaidottomuutta, puhevaikeuksia ja pelkotiloja. Lapset ovat ikään kuin liian realistisia lapsiksi. Heillä ei ole sanoja tarkoittamaan haaveilua tai päiväunelmia. Heidän tulevaisuuden perspektiivinsä eivät ulotu kovin pitkälle ja kuvitelmat ovat joko tiukan realistisia tai kielteisiä. BAS'n työssä on nähty tarpeelliseksi pyrkiä kehittämään lasten kykyä muodostaa mielikuvia: haaveilla, toivoa, kuvitella ja rakentaa tulevaisuuden kuvia.

Sadutusmenetelmän perusohje ja teoriataustoja

"Kerro satu. Minä kirjaan sen ylös juuri niin kuin sinä sen kerrot. Kun satu on valmis luen sen ja sinä voit korjata, jos haluat."

KERRO SATU!

Kehotus ohjaa aktiiviseen osallistumiseen kertojan ehdoilla (Freire, 1972). Kehotus koska kysymys on ohjailevampi sisältäen osan vastausta. Kysymys pidättää vastuun aloitteentekijällä (Riihelä, 1996, 2001).

Ei muuta aloitusta

Lähtökohta oletus on ettei kertomista tarvitse kenellekään erikseen opettaa, eikä kertoja liioin tarvitse saduttajan valitsemia virikkeitä. Kaikilla ihmisillä on sisäinen luovuuteen pyrkivä oma tarina-maailmansa (Stern, 1992)

MINÄ KIRJOITAN

Saduttaja kertoo olevansa valmis aktiiviseen kuuntelemiseen ja jakamiseen.

SEN YLÖS JUURI NIIN KUIN SINÄ SEN KERROT.

Satu kehittyy ensimmäisen kerran kertojan mielessä ja toisen kerran kun hän kertoo sen ääneen. Kolmannen kerran satu muuntuu kun puhe saa kirjoitetun muodon. Satua kirjoitettaessa yhdessä tekeminen on käsin kosketeltavaa. Yhteisöllisyyteen pyrkiminen on ihmisen perusominaisuuksia (Corsaro 1997, Riihelä 2000). Sadutusmenetelmä tekee kahden ihmisen tavoitteista yhdessä koetun tilanteen. Sadutuksen ohje muuttaa perinteistä kasvattaja-, opettaja- ja lapsisuhdetta. Lapsi vie ja aikuinen seuraa ja dokumentoi lapsen haluamalla tavalla. Saduttaja ilmoittaa hyväksyvänsä kertojan valitsemia tapaa ilmaista itseään, mitään muuttamatta ja mitään lisäämättä (Karlsson 2000). Menetelmä lisää lapsi- ja kertojakeskeisyyttä antaen uusia eväitä kuuntelevalle työn suunnittelulle (Rutanen 2000).

KUN SATU ON VALMIS, LUEN SEN SINULLE,

Lukiessa satu "ilmestyy" neljännen kerran, nyt kuuntelijan, saduttajan persoonallisuuden värittämänä. Kertojan, lapsen tuottama tieto muuttuu jaetuksi tiedoksi.

JA VOIT KORJATA JOS HALUAT.

Tekijänoikeus omaan tarinaan säilyy kertojalla. Sadutusmenetelmä tuo näkyväksi tiedon dynaamista luonnetta. Henkilökohtainen tieto, esittäjän valitsemasta näkökulmasta, nousee agendalle. Kuulluksi tuleminen omien kokemustensa kautta vahvistaa paitsi itsetuntoa myös ryhmäasemaa ja ryhmään kuulumista (Riihelä 1991). Sadutusmenetelmällä on ryhmäännyttäviä vaikutuksia.

Satusilta - KISSAH WA TAWASUL rakentuu

Kissah wa tawasul tarkoittaa satu ja kommunikaatio, ja nimi löytyi 12.12.2000 FGC:ssa

Kassem Ainan myötävaikutuksella.

Kaija Kemppainen (2002) kuvaa alkupohdintojaan: "Kun sadutuksessa toiminnan keskiössä ovat lapset omine ajatuksineen, kielineen, toiveineen ja pelkoineen, jolloin aikuinen asettuu lasten oman äänen palvelukseen edistämään heidän toimintaansa, niin missä mielessä tämä työtapo voisi toimia palestiinalaispakolaislasten lapsityössä ja kirjeenvaihdon kanavana kahden niinkin erilaisen kulttuurin välillä? Erilaisuutta löytyy ei vain kulttuurista ja historiasta, vaan myös sosio-ekonomisessa, poliittisessa ja uskonnollisessa tilanteesta.

Satusilta - Kissah wa tawasul teettää työntekijöille runsaasti käännöstyötä. Suomesta englanniksi ja englannista, joskus ranskasta, arabiaksi ja päinvastoin. Vastaavanlaista lasten satujen käännöstyötä olemme harjoitelleet pohjoismaisessa Satukeikassa, jossa satuja liikkui viidellä kielialueella monien murteiden lisäksi vuosina 1996 - 1999 (Riihelä 2002) Joulukuun alussa vuonna 2000 Kotkassa sadutetut lasten sadut saivat ensimmäisen vastaussadun 12.12.00., kun Mona Baba oli kokeilut sadutusta neljä vuotiaan poikansa Abdulin kanssa. Abdulin sadun luki Merja Meskus Kotkassa suomeksi päiväkotilapsille. He puolestaan vastasivat Metsäretki sadulla.

Nyt alkoi sähköpostikirjeenvaihto vilkkaana. Soha ja Kaija vaihtoivat kokemuksia satusillan etenemisestä ja ongelmista ja satuja käännettiin ja siirrettiin sähköiseen muotoon. Kaija muistelee: "Saimme tammikuussa tarinan Mustafalta 9 vuotta.

"Olipa kerran, tällainen mies, hänellä oli paljon eläimiä. Jokaisella eläimellä on häkki. Hänellä on suuri viidakko. Hän piti eläimiään, jokaiselle on häkki. Jako päivä hän ruokkii niitä. Hän menee jokaisen eläimen luokse ja laittaa ruokaa sille.

Eräänä päivänä hän näki, että kaikki eläimet olivat kasvaneet suuriksi. Niistä oli tullut suuria, suuria. Sitten ne istuivat ja hän kutsui perheensä. He teurastivat yhden lampaan ja yhden jäniksen. He alkoivat syödä, valmistaa koipia ruuaksi. He täyttivät ne riisillä ja paahtoivat ne. He söivät ja söivät. Sitten he näkivät jäniksen vatsassa kultaisen sormuksen. He kertoivat isoisälle: - Katso, katso, siellä on kultainen sormus jäniksen vatsassa! Sitten he myivät kullan ja ostivat kaikenlaista. Hän osti talon pojilleen ja ostivat taloon kapineita ja jokaisella omia tavaroita."

Luin neuvolassa sadun parille tytölle, mutta he kauhistelivat teurastusta, eikä vastaustarinoita tullut. Kerrottuaani tyttöjen kauhistelusta Samulille 9 v. kysyin: - Tulisiko sulta vastaussatu? - Leikin ensin. Sitten väliajalla mä voin katsoa sitä. Väliajalla luin sadun Samulille. - Vai siitä ne tytöt kauhisteli, totesi Samuli. - Ei huolta, mä kerron vielä hurjemman tarinan.

"Rikas mies menee velhon taloon ja muuttuu kärpäseksi

Olipa kerran kauan, kauan sitten mies, joka oli tosi, tosi rikas. Eräänä päivänä hän pyydysti villihevosen ja kaikkia eläimiä ja laittoi ne häkkiin. Ja jos yksikin eläin teki hänelle jotain paha, hän pilkkoi ne makkaraksi ja kinkuksi.

Ja silloin kävi paha asia. Yksi villihevonen potkaisi häntä, että rahat lensi taskusta ja hän alkoi kerätä rahoja ja paistoi hevosen ja söi sen suihin. Mutta sitten yksi puhuva possu sanoi hänelle: 'Senkin sika!' Ja hän sanoi: 'Kohta sinä olet joulukinkkuna meidän joulupöydässä! Aamulla: Aamulla lehmät ammuivat ja kukko kiekui. Ja lehmät sanoivat: 'Pää kiinni, kohta se paha mies herää! Sitten poikaslehmä sanoi: 'Muuten se paha mies rutistaa heidän mahansa.' Sitten rikas mies tuli ovesta ja sanoi: 'Hyvää huomenta tyhmet eläimet! Nyt paistan sen yhden possun, joka sanoi minulle 'senkin sika' joulukinkuksi. HÄH HÄH HÄÄ'

Perjantaipäivä oli myrskyinen päivä. Kissa sanoi rikkaalle miehelle: 'Mene yksinäiseen taloon. Voin varmistaa sen, siellä ei ole ketään.' Ja hän meni, kun myrsky oli laantunut. Ja näki punaisen mehukkaan omenan. Hän söi sen loppuun ja PIUUHT - siinä oli vaan KÄRPÄNEN ilmassa. Ja se meni yhden ihmisen taloon ja ihminen näki sen kärpäsen ja löi sen kärpäsen kärpäslätkällä kuoliaaksi. Loppu." 6.3.2001.

Helmikuussa Janita 13 v. kertoo Kaijalle Beirutiin menevän sadun.

Riikka ompelimossa

" Olipa kerran pieni tyttö nimeltään Riikka. Hän asui pienessä kylässä Aasiassa. Riikan vanhemmat olivat kilttejä Riikalle. Eräänä päivänä Riikka Kiukustui. Riikan äiti Eija oli vähän ihmeissään kun Riikka alkoi yht' äkkiä itkemään. Eija meni Riikan luo ja kysyi: - Miksi sinä itket? Mutta Riikka vaan itki. Mutta Eija vain kysyi: - Miksi sinä itket? Sitten Riikka vastasi: - Kun minä en osaa! Eija sanoi: - Mitä sinä et osaa? Riikka sanoi: - En mitään! Eija sanoi: - Siis mitä ei mitään? Riikka sanoi: - Ommella! Eija sanoi: - Minä voin opettaa. Riikka sanoi: - Oletko aivan varma? Eija sanoi, että - Olen. Mennään huomenaamulla ompelimoon ja minä opetan sinua ompelemaan. Sitten Riikka lopetti

itkemisen ja sanoi että: - Mennään vaan!

Sitten illalla kun oli Riikan aika mennä nukkumaan, Eija meni Riikan luokse ja kysyi: - Haluatko aivan varmasti mennä sinne ompelimoon huomenna! Riikka vastasi: - Kyllä. Ja pani päänsä peiton alle ja kävi nukkumaan.

Aamulla Eija herätti Riikan ja sanoi: - Mennään syömään ja sitten lähdetään ompelimoon. Riikka meni syömään ja he menivät Eijan kanssa ompelimoon. Ompelimossa Eija sanoi: - Tuolla on sinun koneesi. Mene sinne ja käy istumaan, minä tulen kohta. Vähän ajan kuluttua Eija tuli ison kansan kankaita kädessään Riikan luo ja sanoi: - Nyt me aloitamme ompelemaan. Sitten Riikka sanoi: - Joo. Ja oli aivan innoissaan. Vähän ajan kuluttua kun Eija oli mennyt Riikka alkoi ompelemaan. Riikka oli niin innoissaan, että oppi heti ompelemaan ja se sujui kuin vettä vaan.

Myöhemmin iltapäivällä kun he olivat saaneet ommeltua kankaan palat yhteen, he lähtivät kotiin ja Riikka sanoi isälleen, että hän oli oppinut ompelemaan. Isä sanoi: - Hyvä! Ja Riikka oli niin innoissaan, että meni jo seitsemän aikaan nukkumaan. Riikka kysyi äidiltään, että: - Mennäänkö me huomenna ompelimoon! Ja Eija sanoi: - Kyllä. Ja Riikka kävi nukkumaan ja Riikka näki ihania unia, että hänestä tuli ompelija. Loppu.

1.03.2001 Kertoi Aida 13 v. Sohalle vastaussadun lähetettäväksi Suomeen.

"Minä käyn perheneuvontakeskuksessa. Minä opin, luen tarinoita ja piirrän. Minä toivon että minun äitini paranee sairaudestaan. Minun äitini on sairas. Hänellä on ihottumaa jaloissaan. Hän on parhaillaan menossa tapaamaan lääkäriä. He antavat äidilleni lääkkeitä, jotka ovat kalliita. Hän tapaa monia lääkäreitä. Äitini aikoo huomenna tuoda lääkettä sairaalasta. Ehkä hän tuo lääkkeen huomenna. Jos Jumala suo hän paranee ja pystyy kävelemään. Nykyisin, jos hän kävelee, se tekee kipeää. Jos Jumala suo, hän tulee kävelemään ka lääkkeen avulla hänellä ei ole enää kipuja. Minä haluan säästää rahaa ja hankkia lääkettä, mutta sitä lääkettä ei vielä ole missään löydettävissä. Sitä on vain erikoisapteekeissa.

Minä haluan kasvaa isommaksi ja tehdä työtä ja hankkia rahaa auttaakseni kotona. Minä haluan tulla kampaajaksi."

Ja uusi kumppanuuskirjeenvaihto jatkuu

Toukokuussa 2001 tulee Kirsti Palonen kuvaajineen uudelleen Beirutiin ja tapaa sekä Monan, että Sohan perheneuvontakeskuksessa lukemassa suomalaislasten satua ja

saduttamassa uusia kirjeen ja satujen vaihtajia.

Kotkassa 24.04.01syntyi satu Beirutin tuliaisiksi:

Hiirulaisen eväsretki

Eräänä päivänä minä ja minun kaverini lähdettiin metsään. Me otettiin mukaan pelkkää juustoa. Ja kun löysimme sopivan kiven, istuimme siihen ja söimme pikkuisen palasen juustoa. Sitten jatkoimme matkaa.

Näimme hiiren metsässä. Näimme piikkipallon metsässä. Piikkipallo oli siili. Kun siili näki meidät, hän meni tiehensä. Mutta sitten me jatkettiin matkaa. Eikä piitattu siitä yhtään.

Ilta alkoi jo pimetä. Meidän piti mennä jo kotiin. Mutta emme löytäneet kotia, joten me eksyimme. Onneksi meillä oli telta mukana. Sitten me rakennettiin telta ja aloimme syödä iltapalaksi juustoa.

Kuulimme pöllön huhuilua. Me pelkäsimme. Sitten me menimme nukkumaan. Krr... phh... krr... phh...

Sadun kertoivat Jenni Sorri 6 v., Sanni Nakari 6 v., Essi Järvinen 6 v., Joona Pyykkönen 7 v, Tuomas Rauhamäki 6 v. ja Toni Ristilä 6 v. Merja Meskukselle päiväkodissa.

Beirutissa Mona ja Soha saduttivat lasten vastaussatuja

Satu Leilasta ja sudesta

Olipa kerran tyttö nimeltään Leila. Eräänä päivänä Leilan äiti pyysi tytärtään menemään isoäitinsä luo ja lähetti tälle omenoita ja kakkuja. Äiti myös kielsi häntä puhumasta kenellekään matkallaan. Tiellä oli susi. Hän kysyi Leilalta, haluatko leikkiä kilpasilla oloa kanssani. Ota sinä lyhyt tie ja minä otan pitkän. Susi pääsi perille ennen Leilaa. Hän tappoi tämän isoäidin ja kätki kaappiin. Leila tuli ja koputti oveen. Hän kysyi sudelta, miksi silmäsi ovat niin suuret. Tämä sanoi katsoakseni sinua kunnolla. Hän kysyi sudelta, miksi suusi on niin iso. Tämä sanoi syödäkseni sinut. Leila alkoi huutaa ja kiljua. Hän kutsui halonhakkaajan. Tämä tappoi suden ja vapautti Leilan isoäidin ja satu loppui.

Sadun kertoi Al Walid Rachid, Waleed 3.5.2001 Mona Baballe

Tämä on satu hiirestä

Asuipa hiiri pienessä talossaan äitinsä ja isänsä kanssa. Äiti ja isä etsivät häntä. He eivät löytäneet häntä. Sitten äiti ja isä alkoivat etsiä häntä: - Zeinan, Zeinan, Zeinan. He löysivät hänet ja alkoivat nauraa ja leikkiä suuressa puutarhassa. - Touti Touti Khalassit Al Haddouti. (= Tämä on satu hiirestä.)

Kertoi Marwah 3.5.2001 Monalle

Kertomus 7 karitsasta

Olipa kerran 7 karitsaa ja äiti. Äiti kielsi heitä avaamasta ovea kenellekään sillä aikaa, kun hän menisi käymään kaupassa. Susi näki, kun äiti lähti kauppaan ja meni koputtamaan karitsojen ovelle. Karitsat kysyivät: Kuka siellä? Susi sanoi, että minä olen teidän äitinne avatkaa ovi. Karitsat sanoivat: Näytä jalkasi. Susi näytti jalkansa. Jalkasi on musta, mutta äidin jalka on valkoinen. Susi lähti kauppaan ja osti hunajaa ja söi sen. Hän meni takaisin karitsojen ovelle ja koputti. Karitsat kysyivät: - Kuka siellä? - Olen teidän äitinne avatkaa ovi. Näytä kätesi. Susi näytti kätensä ja se oli musta. - Mene pois meidän äitimme käsi on valkoinen. Susi lähti leipurin luo. Hän pyysi leipuria laittamaan jauhoja käteensä tai muuten hän söisi leipurin. Leipuri laittoi jauhoa suden käteen. Taas susi lähti karitsojen talolle. Hän koputti oveen. Karitsat kysyivät: - Kuka siellä? - Olen äitinne, avatkaa ovi. Karitsat avasivat oven. Susi tuli sisään ja söi 6 karitsaa, mutta seitsemättä hän ei enää jaksanut syödä. Äiti tuli kaupasta. Hän sanoi Susu-karitsalle, että mennään etsimään sisaruksiasi. He löysivät suden kuorsaamassa täydessä unessa. Äiti sanoi Susulle: - Haepa minulle neulaa, lankaa ja sakset. He avasivat suden vatsan ja ottivat karitsat suden vatsasta. Äiti suuteli iloisena jokaista karitsaa. He laittoivat kiviä suden vatsaan. Kun susi heräsi, sillä oli hirveä jano ja se lähti kaivolle juomaan. Susi putosikin kaivoon ja karitsat alkoivat laulaa päästessään vapaaksi....

Kertoi Hadije 7-vuotta 3.5.2001 Sohalle

Ja uusi satu syntyy kun lapset Kotkassa ovat kuunnelleet Beirutin tuomisista:

Hiiri lähtee retkelle

Olipa kerran aurinkoinen päivä. Olipa kerran hiiri. Se lähti retkelle. Se pakkasi tavarat ja lähti. Se meni metsän kautta. Se näki vastaan tulevan ketun. Hiiri kysyi, että haluaako kettu tulla mukaan. Hiiri ja kettu jatkoi matkaa.

Ne näkivät jäniksen loikkaavan heitä vastaan. Jänis kysyi pääseekö se mukaan. Hiiri ja kettu sanoi, että jänis pääsee mukaan. Hiiri ja kettu ja kani jatkoivat matkaa. Matkalla ne näkivät kissan. Kissa kysyi, että pääseekö hänkin mukaan. Hiiri ja kettu ja jänis sanoivat, että pääsee hänkin mukaan.

Hekin jatkoivat matkaa eteenpäin. Kaverit näkivät koiran. Hiiri kysyi, että haluaako koira tulla mukaan. Koira sano, että tottakai minä haluan. Sitten koira liittyi joukkoon. He kävelivät kauan ja kauan. Loppu.

Sadun kertoi Annamari Laukkanen, 6 v. 22.5.2001 Merja Meskukselle

Uusimpia satulähetyksiä Beirutista keväältä 2002

Sadun Kukko ja kana kertoi Ali Abdul Latif, 6 v., 2001, Shatillassa

There was a cockerel and a hen that loved each other's. They had chicks. The name of the hen was Karboujy and the cockerel Karbouj. They had five chicks and they were called Karboujat like them. The cockerel said: - We want to go. ..we want to have a trip. They tidied up the house and went for a trip. The cat with long whiskers was watching them. The cockerel was the first one then the hen, then the chicks after them. The cockerel was the first one then the hen, then the chicks the cat saw the cockerel and the last one the smallest chick the cat ate the smallest one and there was blood. The cockerel saw the blood on the cat's mouth. He said: - The cat with long whiskers ate my son. He came to him and told him: - You ate my son, the cat started running and the cockerel followed him. The cat got tired he went to drink water, the cockerel came and took his eye.

Kerran oli kukko ja kana, jotka rakastivat toisiaan. He saivat kananpoikia. Kanan nimi oli Karboujya kukon Karbouj. Heillä oli viisi kananpoikaa ja heitä kutsuttiin Karboujateiksi kuten niitäkin. Kukko sanoi, että: - Me haluamme mennä. Me haluamme lähteä matkalle. He sulki talonsa ja lähtivät matkalle. Pitkäviiksinen kissa katseli heitä. Kukko oli ensimmäinen, sitten kana, sitten kananpojat heidän perässään. Kukko oli ensimmäinen sitten kana, sitten kananpojat. Kissa näki kukon ja viimeisen pienimmän kananpojan. Kissa söi pienimmän ja siellä oli verta. Kukko näki verta kissan suussa. Se sanoi: - Pitkäviiksinen kissa söi poikani! Kukko meni sen luokse ja sanoi: - Sinä söit poikani! Kissa lähti juoksemaan ja kukko seurasi sitä. Kissaa alkoi väsyttää, se meni juomaan vettä. Kukko tuli ja otti siltä silmän.

Tämän tilaisuuden juhlasadun on kertonut Aida Dabbour, 14 v. joulukuussa 2001, Bourj El-Barajneh (Special Education Class)

Oli kerran yksi poika ja hänen äitinsä

There was a boy and his mom they had a cow and lived from it. The boy kept taking care of it till he found a man who asked him to sell the cow. He told him: - I could not sell it because we live from it. He sold it and got money. He went back home. She told him: - Where is the cow. He said I sold it then he went to the man. He gave him a seed. He planted it. A big tree came out near the house. When he planted it, it started to grow. He climbed it. He found evil man and woman; he found lots of gold. She told him what

happened; he said: - I climbed the tree and found this. He told his mom: - I planted this seed and out came a tree. He got his mom and climbed up there and he lived with his mom there.

(Aida used to visit the FGC. Now she joined The special education class at Bourj El Barajneh. Aida was very inhibited; she used to tell us very short stories. Recently she has improved in all subject areas and she has more self-confidence. This is the first time that she tries to elaborate her story, it's interesting to mention that she has even decided to invent a different end to the classical story Jack and the magic beans.)

Oli kerran yksi poika ja hänen äitinsä. Heillä oli yksi lehmä ja he elivät siitä. Poika piti siitä huolta kunnes hän tapasi miehen, joka pyysi häntä myymään lehmän. Poika sanoi hänelle: - En voi myydä sitä, koska me elämme siitä. - Hän myi sen ja sai rahat. Hän meni takaisin kotiin. Äiti sanoi hänelle: - Missä on lehmä? Hän sanoi: - Minä myin sen. Sitten hän meni miehen luokse. Mies antoi hänelle siemenen. Hän istutti sen. Suuri puu kasvoi talon lähelle. Kun hän istutti sen, se alkoi kasvaa. Hän kiipesi siihen. Hän löysi pahan miehen ja naisen; hän löysi paljon kultaa. Äiti sanoi hänelle: - Mitä tapahtui? Hän sanoi: - Minä kiipesin puuhun ja löysin tämän. Hän kertoi äidillensä: - Minä istutin tämän siemenen ja siitä tuli puu. Hän otti äitinsä mukaansa ja kiipesi ylös puuhun. Ja siellä he elivät äitinsä kanssa.

LOPUKSI

Beirutissa toimivien työntekijöiden vierailu Suomessa syyskuussa 2001 kirkasta Satusilta hankkeen ideaa. Kaija Kemppainen (2002) tiivistää tavoitteet seuraavasti.

- "Palestiinalaiset, libanonilaiset ja suomalaiset lapset tutustuvat toisiinsa ja toistensa kulttuuriin ja Satusiltaa pitkin.
- Paikallisten satuverkostojen luominen pakolaisten keskuudessa Libanonissa, palestiinalaisten ja libanonilaisten lapsiryhmien välillä sekä kotkalaiset lapset keskenään Satusillan yhteistyön myötä. Suomalaisten lasten empatian ja eläytymisen edistäminen kirjeenvaihtolasten tilanteeseen. Tämä voisi tuoda sisältöä meidän lasten joskus tyhjentyneeseen elämän piiriin.
- Yhteistyö antaa niin heidän kuin meidänkin lapsille väylän tuoda esiin ja jakaa kipeitäkin tuntoja. Tämä helpottaa kertojaa ja antaa kuulijalle mahdollisuuden samaistua sadun suojaan ja mahdollisesti itse jatkaa tarinaa omilla mielikuvilla."

Kaija Kemppainen jatkaa: "Satu ei synny tyhjästä tai tyhjiössä, vaan se syntyy aina jonkun/joidenkin kertoessa sitä jollekin. Satua aina uudestaan kerrottaessa uudelle kuulijakunnalle:

- Lapsen ja aikuisen suhde muuttuu. Sadun kirjaaminen on aikuisen todellista ja eläytyvää keskittymistä lapsen kerrontaan ja ajatuksiin, ei puututa, ei muuteta lapsen tarinaa. Ei opeteta mitään, eikä arvioida. Se mitä lapsi sanoo hyväksytään sellaisena mitään muuttamatta arvottamatta tai arvioimatta. Aikuinen on empaattinen sihteeri ja julkistamisavustaja. Lapsi päättää täysin satunsa kohtalosta. Satu on lapsen ja aikuisen yhteistyötä lapsen ehdoilla.
- Toiselle kerrottaessa ajatusten ja tunteiden pirstaleet kootaan ja rakennetaan mielekkäiksi kokonaisuuksiksi, kirjataan kertomuksiksi, jolloin niihin voidaan palata ja niitä voidaan jatkossa tarkastella sekä tarvittaessa muokata. Siksi kerronta on niin palkitsevaa ja usein yllättävää sekä kertojalle että kuulijalle. Aika tiivistyy ja samalla laajenee.
- Jokaisella on omat tarinat kerrottavanaan. Kirjattu satu tuo ajatukset ja tunteet näkyviin yhdessä katseltaviksi ja koettaviksi. Lukijan tai kuulija kokemus heijastaa satuun toisen ihmisen kokemuksen kautta syntyvää valoa.
- Kirjatun ja kerrotun satunsa avulla lapsi luo uusia yhteyksiä toisiin lapsiin. Hän saa ajatuksilleen uusia kuulijoita, syntyy uusia kohtaamisia ja aiheiden jatkokerrontaa. Ehkä uusia toimintavaihtoehtoja tai tulkintoja.
- Lapsi voi jatkaa tutkimustaan ja pohdintojaan uusissa tarinoissa, sadun suojassa ja kohtaamisissa syntyneiden uusien eväiden kera.

Sadun kerronta on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä. Se tuo sekä esiin että sopivasti piilottaa symboliikan ja vertauskuvien alle lasta askarruttavia asioita. Siksi lasten paikalliset tarinankerronta yhteydet ovat niin tärkeitä myös hoidollisessa mielessä. Kertovat yhteisöt ovat areenoita myös lasten itsehoidolle.

Lasten kriisien ja traumojen hoidossa sadutuksella on sijansa ensiavun muistelun ja realiteettien kohtaamisen rinnalla. Satu tarjoaa mielikuvitukselle työtä, avaa väyliä toiveille, unelmille ja vaihtoehdoille. Mutta erityisen suuri merkitys on satuilevilla yhteisöillä kriisien ja traumojen jatkohuollossa, jolloin rakennetaan uusia elämisen vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia tuhoutuneiden tilalle. Mitä Satusillan kaltaiset lasten oman kulttuurin kohtaamiset voivat tuottaa, jää nähtäväksi."

Lähteitä

Corsaro William, 1997. The Sociology of Childhood. Thousands Ouks. Pine Forge Press.

Freire Paulo, 1972. Pedagogik för förtryckta. Stockholm: Gummesons.

Kemppainen Kaija, 2002. Sadutus ja palestiinalaiset pakolaislapset. Esitelmä Lapset, nuoret ja trauma -seminaarissa. Helsinki 11.-13.03.2002.

Karlsson Liisa, 2000. Lapsille puheenvuoro. Ammattikäytännön perinteet murroksessa.

Helsingin Yliopisto, kasvatuspsykologia. Stakes. Edita. Lapset kertovat.

Riihelä Monika, 1991. Aikakortit. Tie lasten ajatteluun. VAPK kustannus.

Riihelä Monika, 1996. Mitä teemme lasten kysymyksille? Lasten ja ammattilaisten kohtaamisten merkitysulottuvuuksia. Stakes tutkimuksia 66. Gaudeamus. Jyväskylä.

Riihelä Monika, 2000. Leikkivät tutkijat - kirja & video. Stakes. Edita. Lapset kertovat.

Riihelä Monika, 2001. Storycrafting - video & text. Stakes. Children are Telling.

Riihelä Monika, 2002. Barnens sagofärd i Norden bygger broar på fem språk. (tekeillä)

Rutanen Niina, 2000. Kivi ois muurahaiselle vuori. Pienten lasten käsityksiä matematiikasta ja luontoilmiöistä. Stakes. Edita. Lapset kertovat.

Stern Daniel, 1992. Maailma lapsen silmin. Mitä lapsi näkee, kokee ja tuntee. Juva: WSOY.

www.stakes.fi/lapsetkertovat